

در حالی که بانک جهانی پیش بینی می کند رشد اقتصادی ایران به صفر برسد، مصرف انرژی به طور مداوم صعودی است

بلای اتلاف انرژی

مهام سلیمان بیگی: صندوق بین المللی پول پیش بینی خود از رشد اقتصادی ایران در سال جاری میلادی را به سه دهم درصد کاهش داده است و بانک جهانی پیش بینی می کند رشد اقتصادی ایران به صفر می رسد. اما هم زمان با این موضوع مصرف انرژی در کشور بالا و بالاتر می رود. این در حالی است که در سایر کشورهای جهان غالباً مصرف انرژی با رشد اقتصادی نسبت مستقیم دارد و به عنوان مثال اگر در آلمان مصرف انرژی به اندازه ایران است در مقابل تولید ناخالص ملی این کشور حدود ۱۱ برابر ایران است. به عبارت دیگر در سایر کشورها انرژی صرف تولید ثروت و رفاه بیشتر می شود اما در ایران انرژی بیشتر به اتلاف می رسد و صرف تولید ثروت نمی شود.

ایران گرفتار ناترازی انرژی

براساس گزارش گروه تحلیل عملکرد و گزارش های راهبری شبکه برق کشور، اوج تقاضای مصرف برق در ماه های ابتدایی امسال حدود ۱۷ درصد رشد کرده و به بیش از ۵۸ هزار مگاوات رسیده است. این حجم مصرف برق در کشور در حالی رخ می دهد که طبق گزارش مرکز پژوهش های مجلس، آخرین آمار موجود از رشد اقتصادی که مربوط به سال گذشته است، آمار GDP کشور را تنها ۴.۲ درصد و رشد اقتصادی را فقط ۲.۸ درصد اعلام می کند. این یعنی افزایش مصرف برق، هیچ اثر مثبتی روی رشد اقتصادی نداشته، درحالی که در تمام جهان میان رشد مصرف انرژی و تولید ناخالص سرانه داخلی رابطه مستقیم وجود دارد. مطالعات متعددی انجام شده که رابطه مستقیم میان افزایش مصرف برق و رشد اقتصادی را تأیید می کند. به عنوان مثال، مقاله ای رابطه بین مصرف برق و رشد اقتصادی در ۱۷ صنعت کشور تایوان را در دوره ۱۹۹۸ تا ۲۰۱۴ میلادی بررسی کرده است. نتایج تجربی نشان می دهد یک رابطه دو جهته مستقیم بین مصرف برق و رشد اقتصادی وجود دارد؛ به طوری که افزایش یک درصدی در مصرف برق، تولید ناخالص داخلی را ۱.۷۲ درصد افزایش می دهد. مقاله ای دیگر نیز رابطه بین مصرف برق و رشد اقتصادی در کشور لهستان را طی دوره ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۲ میلادی بررسی کرده که نتایج مشابهی داشته است.

در یک مطالعه تطبیقی بلندمدت دیگر نیز براساس داده های آماری سال های ۱۹۷۰ تا ۲۰۰۶، پژوهشگران دانشگاه تبریز به بررسی رابطه میان مصرف انرژی و GDP در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه پرداخته اند. یافته های این پژوهش هم نشان می دهد که میان مصرف انرژی و رشد اقتصادی، در هر دو گروه از کشورها، یک رابطه بلندمدت مثبت و معنادار وجود دارد و فقط شدت و نوع این رابطه میان گروه ها متفاوت است. به این معنا که اثر نهایی مصرف انرژی بر رشد اقتصادی، در کشورها ی در حال توسعه قوی تر از کشورهای توسعه یافته بوده است،

چراکه کشورهای توسعه یافته نه تنها سرانه مصرف انرژی بیشتری دارند، بلکه سرمایه و دانش فنی قوی تر هم دارند که تأثیر عامل انرژی را محدودتر می کند. علاوه بر این پژوهش، تحقیقات بزرگ تر و مشهورتری هم این داده ها را تأیید می کنند مثلاً تحقیق Lee در سال ۲۰۰۵ که با بررسی داده های ۱۸ کشور در حال توسعه طی سال های ۱۹۷۵ تا ۲۰۰۱ با مطالعه شش کشور حاشیه خلیج فارس طی دوره ۱۹۷۱ تا ۲۰۰۲ که در سال ۲۰۰۶ انجام گرفت. در سال ۲۰۰۷ نیز مطالعاتی روی ۱۱ کشور صادرکننده نفت طی دوره ۱۹۷۱ تا ۲۰۰۲ انجام شد که یافته های آن، فرضیه معروف «مصرف انرژی به عنوان پیشران رشد» را خصوصاً در اقتصادهای وابسته به انرژی تأیید کرد.

چرا مصرف برق اقتصادهای بزرگ بالاست؟

علاوه بر این تحقیقات، بررسی داده های سال های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ نشان می دهد که در اغلب موارد، رابطه مستقیم و معناداری میان میزان مصرف برق و حجم اقتصاد کشورها وجود دارد. در واقع غول های اقتصادی جهان همه مصرف برق بالایی دارند اما این مصرف را تماماً به رشد و آورده های اقتصادی بدل می کنند. در صدر فهرست مصرف برق دو کشور چین و هند قرار دارند که به ترتیب رتبه های اول و دوم مصرف برق در جهان را دارند. چین با مصرف بیش از ۲۶ هزار تراوات ساعت برق در سال ۲۰۱۹ جایگاه دوم را هم در GDP جهان دارد. هند نیز با رتبه دوم مصرف برق و سوم در تولید ناخالص داخلی، نشان دهنده روند روبه رشد اقتصادهای نوظهور با جمعیت های انبوه و مصرف برق بالاست.

در میان کشورهای توسعه یافته، ژاپن، آلمان و کره جنوبی با وجود جمعیت کمتر نسبت به چین و هند، همچنان در بین ۱۰ مصرف کننده برتر برق قرار دارند و هم زمان در جایگاه های بالا در رتبه بندی GDP قرار گرفته اند. در واقع این کشورها به دلیل توسعه یافتگی صنعتی، سطح بالای مکانیزاسیون و شهرنشینی و مصرف بالای سرانه انرژی، الگوهای

مشخصی از اقتصادهای مدرن متکی به فناوری را به نمایش می گذارد. درباره کشور روسیه هم نکته جالب این است که این کشور با وجود جایگاه نسبتاً پایین تر در GDP (رتبه ششم)، در جایگاه پنجم مصرف برق قرار دارد. این موضوع احتمالاً به دلیل ساختار انرژی بر صنایع این کشور و اتکالی بالای اقتصاد آن به بخش های معدنی و تولیدی است که نیاز بالا به انرژی را می طلبد.

وضعیت مصرف برق در کشورهای در حال توسعه

در بخش کشورهای با اقتصاد در حال توسعه، موقعیت ایران، ترکیه، عربستان سعودی و امارات متحده عربی قابل تأمل است. ایران پانزدهمین مصرف کننده برق جهان در سال های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ بوده اما در همین دوره رتبه بیست و سوم در GDP را داشته که نشان می دهد شدت مصرف انرژی در اقتصاد ایران بالاست. به این معنا که به ازای هر واحد تولید اقتصادی، انرژی بیشتری مصرف می شود. موضوعی که از نگاه عموم کارشناسان می تواند به دلایلی چون ساختار ناکارآمد بهره وری انرژی، یارانه های گسترده انرژی و صنایع نیمه صنعتی انرژی بر باشد. ترکیه نیز در جایگاه شانزدهم مصرف برق، ولی یازدهم در GDP قرار دارد. این اختلاف نسبتاً مثبت، بهبود نسبی بهره وری انرژی در اقتصاد ترکیه را نسبت به ایران به خوبی نشان می دهد. عربستان سعودی هم با رتبه چهاردهم در مصرف برق و هفدهم در GDP، در جمع کشورهای با مصرف بالای انرژی و وابسته به اقتصاد نفتی قرار می گیرد. با این حال باز هم وضع بهتری از ایران دارد. در این کشور ساختار اقتصادی متکی بر صادرات نفت و گاز و سطح بالای مصرف خانگی برق (به ویژه در حوزه خنک کننده ها) از عوامل اصلی مصرف بالای برق است. امارات متحده عربی با رتبه سی و یکم در مصرف برق و رتبه سی و چهارم در GDP، از جمله نمونه هایی است که تطابق بیشتری میان مصرف انرژی و تولید اقتصادی را نشان می دهد. البته طبیعتاً سطح بالای زندگی و انرژی بری

فضاهای خدماتی و لوکس در این کشور، سهم قابل توجهی در مصرف برق دارد. اما علت اینکه کشورهای در حال توسعه ای نظیر ایران با وجود مصرف انرژی بالا، رتبه های پایینی از لحاظ بهره وری اقتصادی را تجربه می کنند، چه عواملی است؟ چرا رابطه مصرف برق و رشد GDP در سال های اخیر در کشور ما کم و بیش عکس بوده تا مستقیم؟ هاشم اورعی، تحلیلگر اقتصادی و استاد دانشگاه صنعتی شریف، به «شرق» می گوید: «قبل از انقلاب صنعتی، محققان کانا دایی بررسی کرده بودند که میزان مصرف انرژی در طول تاریخ تقریباً متناسب با جمعیت بوده است اما بعد از انقلاب صنعتی، در عرض یک قرن، مصرف سوخت فسیلی ۱۵ برابر شد، در حالی که جمعیت به طور طبیعی ۱۵ برابر نشده بود. این موضوع به دلیل نقش بیشتری است که سوخت های فسیلی و ماشین آلات در اقتصاد پیدا کردند. حالا انتظار داریم در کشورهای مختلف، روند مشابهی دیده شود، هرچند با سرعت کمتری، چراکه فناوری بهبود یافته و راندمان افزایش پیدا کرده است. بنابراین، وقتی که شاهد رشد اقتصادی در کشوری هستیم، انتظار داریم که تقاضا برای انرژی نیز افزایش یابد، چه انرژی فسیلی باشد، چه انرژی تجدیدپذیر». این کارشناس خاطرنشان می کند که کمتر از یک ماه پیش، صندوق بین المللی پول پیش بینی خود از رشد اقتصادی ایران در سال جاری میلادی را به میزان سه دهم درصد کاهش داد و بانک جهانی هم پیش بینی خود را به صفر درصد رسانده است. اورعی توضیح می دهد: «اینکه پیش بینی می شود که رشد اقتصادی ایران صفر درصد باشد، یک معضل بزرگ است. با این رشد، منطقاً مصرف انرژی نباید افزایش می یافت، اما با این حال شاهد افزایش مصرف انرژی هستیم. علت این امر این است که ما انرژی بیشتری مصرف می کنیم، اما این انرژی به کار مولد تبدیل نمی شود. برای مثال، اگر من بنزین بیشتری مصرف کنم و برای فریج به شمال بروم، این مصرف انرژی تأثیری در تولید ناخالص داخلی نخواهد داشت، چون این نوع مصرف غیرمولد است. در حقیقت،

در ایران بیشتر انرژی هدر می رود تا اینکه به طور مؤثر استفاده شود. به دلیل کهنگی ماشین آلات و زیرساخت ها، راندمان پایین آمده و تلفات انرژی افزایش یافته است. علاوه بر این، با پایین نگه داشتن قیمت ها، هیچ انگیزه ای برای بهینه سازی مصرف انرژی وجود ندارد».

اتهام دولت به مردم، فرار رو به جلو است

او در پاسخ به اینکه آیا علت این غیرمولد بودن مصرف برق، همان طور که دولت ادعا می می کند بر گردن مصرف مصرف کنندگان خانگی است یا خیر؟ می گوید: «قطعاً خیر، این نوع نگرش، یک راه فرار برای مسئولان است که در واقع هیچ پایه و منطقی ندارد. در حقیقت، مصرف بخش خانگی، تنها ۳۲ درصد از کل مصرف انرژی را تشکیل می دهد، درحالی که بخش صنعت ۳۵ درصد از کل مصرف انرژی را به خود اختصاص داده است؛ بنابراین بخش خانگی اصلاً بزرگترین مصرف کننده نیست، همچنین حتی اگر مردم مصرف بالایی داشته باشند هم، این نتیجه سیاست های غلط خود دولت است». او همچنین معتقد است مقایسه سرانه مصرف انرژی که دائم توسط مقامات مطرح می شود، یک معیار نادرست است که ما را به اشتباه می اندازد، مهم تر از اینکه چقدر انرژی مصرف می کنیم، این است که با آن انرژی چه کار می کنیم؛ برای مثال، مصرف انرژی آلمان مشابه ایران است، اما تولید ناخالص داخلی آلمان ده ها برابر ایران است. این استاد دانشگاه نهایتاً تأکید می کند که اصلاح شیوه قیمت گذاری انرژی یکی از مهم ترین راهکارهای حل این مشکل است.

تفاوت رویکرد ایران و سایر کشورهای نفتی

حمیدرضا صالحی، نایب رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی ایران نیز با تأیید این نکته که مصرف برق کشور زیاد است و به طور مداوم افزایش می یابد و در مقابل، هیچ تأثیری بر تولید ناخالص داخلی (GDP) ندارد، به «شرق» می گوید: «به نظر من در ایران چندین علت برای این مسئله ممکن است وجود داشته باشد، ولی علت اصلی به ریشه تاریخی این موضوع در اقتصاد کشور برمی گردد که اساساً بر پایه نفت است و افراد مصرف گرا شده اند و نه تولیدکننده». صالحی توضیح می دهد: «کمبود برق سال گذشته ۱۸ هزار و ۷۰۰ مگاوات بود و دو سال پیش ۱۲ هزار مگاوات و امسال در تابستان پیش بینی شده که به ۲۴ هزار مگاوات برسد. این در حالی بود که همه می دانستند به دلیل خشک سالی، کمبود آب در سدها وجود دارد و نمی توان از آنها برای تولید برق استفاده کرد، بنابراین به طور قطع با کمبود برق مواجه خواهیم بود. این مسائل قبلاً پیش بینی شده بود اما هیچ رویکرد جدیدی در این زمینه دیده نمی شود. ما همچنان شاهد این مشکل هستیم که نفت و درآمدهای نفتی در اقتصاد کشور تأثیرگذار است، اما در عین حال شاهد افت رشد اقتصادی GDP هستیم». این کارشناس با اشاره به قیمت گذاری نادرست انرژی در کشور می گوید صنعت انرژی تقریباً به صورت انحصاری در اختیار دولت است، این در حالی است که در سایر کشورهای دنیا، مانند شیلی، رئیس جمهور تمام شاخه های بوروکراسی را برچیده تا فضای رقابتی برای بخش خصوصی ایجاد شود و اقتصاد رونق بگیرد، اما در ایران، هر رئیس جمهوری که وارد دولت می شود، به جای اقدام در جهت بهبود وضعیت، در بدنه دولت می ماند و سیاست های قبلی را ادامه می دهد. در نتیجه، تغییرات و اصلاحات اقتصادی متوقف می شود و مشکلات این چنینی ادامه می یابد.

نتیجه روشن است...

چهل و پنجمین مرحله قرعه کشی جوایز حساب های قرض الحسنه پس انداز بانک مسکن

بانک مسکن

شرایط شرکت در قرعه کشی

مهلت افتتاح حساب و یا تکمیل موجودی تا پایان تیر ماه ۱۴۰۴

مفتوح بودن حساب و داشتن حداقل موجودی یک میلیون ریال در روز قرعه کشی

هر یک میلیون ریال در هر روز یک امتیاز – حفظ حداقل موجودی به مدت ۹۰ روز متوالی

- ۵۰۰ کمک هزینه خرید یا نوسازی واحد مسکونی به مبلغ ۲,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- ۳۰۰ کمک هزینه خرید وسیله نقلیه دوستدار طبیعت (موتور سیکلت برقی) به مبلغ ۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- ۴۰۰ کمک هزینه خرید لوازم خانگی تولید داخل به مبلغ ۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- ۵۰۰۰ کمک هزینه خرید صنایع دستی ایرانی به مبلغ ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- ۷۵۰۰۰ جایزه نقدی به مبلغ ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- و صدها هزار فقره جوایز نقدی دیگر

bank.masken.ir
۰۲۱-۶۱۰۸۸

سازمان بورس و اوراق بهادار
SECURITIES & EXCHANGE ORGANIZATION

فراخوان عمومی سازمان بورس و اوراق بهادار

موضوع: لزوم ارائه اطلاعات کامل مالی کلیه اشخاص مشمول بند (۵) ماده (۶) قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴)، به سازمان بورس و اوراق بهادار

بسمه تعالی

در اجرای تکالیف موضوع قانون اصلاح بند (۵) ماده (۶) قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۹۸/۰۳/۲۸ اشخاص حقوقی ذیل مکلفند لیست شرکتهای متعلقه و اطلاعات کامل مالی خود و شرکتهای کنترلی و غیر کنترلی خود را به سازمان بورس و اوراق بهادار ارائه نمایند:

(۱) اشخاص مشمول:

اشخاص حقوقی مصرح در قانون صدر اشاره اعم از مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، قرارگاه های سازندگی و نهادهای نظامی و انتظامی کشور و بنیادهای تعاون وابسته به آن ها، سازمان ها و مؤسسات خیریه، نهادها و مؤسسات وقفی و آستان های مقدس و بقاع متبرکه، کلیه صندوق های بانزنشستگی اعم از کشوری و لشکری و بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی.

(۲) تکالیف اطلاع رسانی مقرر در قانون:

الف) ارائه فهرست کامل کلیه شرکت ها اعم از تعاونی، سهامی خاص، سهامی عام و مسئولیت محدود و بنگاه های اقتصادی و مؤسسات متعلقه به خود اعم از تابعه و وابسته یا هر میزان از تملک سهام که به صورت مستقیم یا غیر مستقیم در مالکیت یا مدیریت (کنترلی و یا غیر کنترلی) توسط اشخاص مشمول به صورت سالانه،

ب) ارائه صورت های مالی حسابرسی شده شامل ترازنامه، صورت سود و زیان، صورت جریان وجه نقد و حسب مورد صورت های مالی تلفیقی حسابرسی شده و همچنین تغییرات هیئت مدیره به صورت سالانه و حداکثر تا شش ماه پس از اتمام سال مالی مندرج در اساسنامه رسمی، توسط اشخاص مشمول.

(۳) رویه ارسال اطلاعات:

اشخاص مشمول می بایستی با مراجعه به وبگاه سازمان بورس و اوراق بهادار به نشانی seo.it، بخش آشنایی با بازار سرمایه، زیربخش راهنمای اشخاص حقوقی مشمول بند ۵ ماده ۶ قانون اجرای سیاست های اصل ۴۴ قانون اساسی نسبت به تکمیل و ارسال فرم های مربوطه یا تهیه نامه اقدام و یا با شماره تلفن ۶۳۷۵-۰۲۱ تماس حاصل نمایند.

(۴) مهلت ارسال اطلاعات:

به موجب تبصره (۲) قانون اصلاح بند (۵) ماده (۶) قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی کلیه اشخاص حقوقی مشمول حداکثر طی شش ماه از زمان لازم الاجرا شدن این قانون (تاریخ ابلاغ ۹۸/۰۴/۲۶) موظف به ارسال اطلاعات کامل مالی هستند.

(۵) ضمانت های اجرایی پیش بینی شده در قانون:

الف- مرجع ثبت شرکت ها مکلف است از انجام امور ثبتی شرکت های متخلف خودداری کند و امور ثبتی مربوط به اشخاص مشمول صرفاً در صورت دریافت مجوز از سازمان بورس و اوراق بهادار (پس از انجام کامل تکالیف توسط شرکت و شرکت های فرعی و وابسته) امکان پذیر می باشد.

ب- بانک ها و مؤسسات غیربانکی موظفند با اعلام سازمان بورس و اوراق بهادار در حکم مرجع قضایی ذیصلاح حساب های بانکی اعضای متخلف هیأت مدیره (اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی) شرکت ها را تا زمان انجام تکالیف مقرر، مسدود نمایند،

ج- سازمان بورس مکلف است کلیه اعضای هیئت مدیره اشخاص مشمول را که برای اولین مرتبه پس از لازم الاجرا شدن قانون از انجام تکالیف خود در مهلت زمانی مقرر تخلف کنند، متخلف محسوب و به پرداخت جریمه نقدی براساس ترتیبات مقرر در ماده (۱۴) قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید محکوم کند. همچنین سازمان بورس و اوراق بهادار مکلف است در صورتی که اشخاص مشمول قانون تا سه ماه پس از اتمام مهلت قانونی نسبت به انجام تکالیف موضوع این بند اقدام نکنند یا در صورت تکرار تخلف در دوره های مالی بعد، علاوه بر اخذ مجدد جریمه نقدی مذکور، اسامی اعضای هیأت مدیره و هیأت امنا و یا هیأت مؤسس آنها را حسب مورد به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور اعلام کند و این سازمان عضویت اشخاص حقیقی مذکور را به مدت سه سال در کلیه اشخاص حقوقی مشمول و سایر شرکت ها و بنگاه های اقتصادی اعم از دولتی و یا خصوصی لغو کند. هرگونه دریافتی اشخاص حقیقی مذکور از شرکت ها، بنگاه های اقتصادی و مؤسسات متخلف از احکام این بند، مشمول مجازات تصرف در اموال عمومی می شود. سازمان ثبت اسناد و املاک کشور در مدت زمان مزبور نباید هیچ گونه خدمات ثبت شرکت ها و مؤسسات غیرتجاری به اشخاص حقیقی مذکور ارائه کند و همچنین عضویت آنها در هیأت مدیره و یا برای تصدی سمت (پست) مدیر عاملی در شرکت های دیگر و تأسیس شرکت های جدید یا سهامداری آنها را نیز نباید ثبت و تأیید کند. شرکت روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران مکلف است آگهی لغو عضویت اشخاص حقیقی مذکور در کلیه اشخاص حقوقی موضوع این بند و سایر تعاونی ها و شرکت ها و بنگاه های اقتصادی اعلام کرده و در پایگاه اطلاع رسانی خود بارگذاری کند.

د- اشخاص مشمول در صورت تخلف از تکالیف مقرر در این ماده به صورت تضامنی در اجرای احکام این ماده مسئولیت دارند. سازمان بورس و اوراق بهادار مکلف است اشخاص حقوقی مذکور را در صورت تخلف و یا عدم انجام تکالیف قانونی از سوی جریمه از شرکت ها و بنگاه های اقتصادی تابعه و وابسته به آنها، مطابق احکام و اجزاء و ترتیبات مقرر در ماده (۱۴) قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید بورس مصوب ۱۳۸۸/۹/۲۵ جریمه کند.

این فراخوان در راستای تکالیف مقرر در قانون مرتبط با سازمان بورس و اوراق بهادار صادر شده است. ضروری است مشمولین نسبت به بررسی دقیق متن قانون (منتشر شده در روزنامه رسمی مورخ ۹۸/۰۴/۳۱) و انجام تکالیف مقرر اقدام نمایند.